

Dragan Bataveljić, profesor na Pravnom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu, prezentovao je na 5. Business Samitu – UPOSLIMO SRBIJU u Vrnjačkoj Banji, održanom od 24.-26. juna 2016. godine, rad pod naslovom: “Značaj i uticaj turizma na privredu Republike Srbije”, koji ovom prilikom prenosimo u najkraćim crtama.

- Turizam – društveni, politički i ekonomski značaj.
- Društveni značaj i uticaj turizma – kulturni, obrazovni, zdravstveni, bolje razumevanje među ljudima iz različitih zemalja, prenošenje pozitivnih navika i običaja, poboljšavanje zdravstvene i radne sposobnosti stanovništva i slično.
- Politički značaj i uticaj turizma – najznačajniji faktor očuvanja mira u svetu (OUN – "Turizam – pasoš mira", 1967); jačanje političkog prestiža određene zemlje u međunarodnim razmerama (tek posle posete određene zemlje, strani turisti dobijaju jasniju predstavu o karakteristikama društvenih odnosa te zemlje).
- Ekonomski značaj i uticaj turizma – turistička potrošnja vrši direktne i indirektne efekte na privredu.
  - Direktni efekti turizma – na one učesnike turističke privrede, koji direktno prodaju svoje usluge turistima (hoteli, transportna preduzeća, trgovinska mreža i drugi).
  - Indirektni efekti turizma – na one privredne delatnosti koje ne učestvuju u pružanju neposrednih usluga turistima, već snabdeavaju turističku privredu (industrija, poljoprivreda, veletrgovina, građevinarstvo i slično).
- Najvažniji direktni uticaji turizma na privredu:
  - Uticaj na društveni proizvod i nacionalni dohodak;
  - Uticaj na razvoj privrednih delatnosti koje sačinjavaju turističku privredu;
  - Uticaj na platni bilans zemlje;
  - Uticaj na zaposlenost stanovništva i nivo životnog standarda;
  - Uticaj na investicionu aktivnost i strukturu investicija;
  - Uticaj na brži razvoj nedovoljno razvijenih zemalja i područja.

1. Uticaj na društveni proizvod i nacionalni dohodak:

- Stimulisanje razvoja oblasti materijalne proizvodnje, koje snabdeavaju turističku privredu;
- Preraspodela društvenog proizvoda i nacionalnog dohotka na teritorijalnoj osnovi (iz razvijenih u nerazvijene zemlje);

- Prelivanje dohotka iz privredno razvijenih u nedovoljno razvijene regione jedne zemlje.

2. Uticaj turizma na delatnosti turističke privrede (delatnosti, ustanove i zanimanja, koji direktno podmiruju potrebe turista):

- Ugostiteljstvo (hoteli, restorani, kafei, barovi);
- Trgovine (prodaja suvenira, novina, cigareta, sportske robe, voća, povrća, pekarskih proizvoda, parfimerije, antikviteta i slično);
- Saobraćaj (razvoj saobraćajne infrastrukture, modernizacija raznih vidova saobraćaja);
- Turističke organizacije;
- Banke i osiguravajuće institucije;
- Institucije za zabavu (pozorišta, kabarei, festivali, manifestacije i drugo);
- Zanatske i komunalne delatnosti.

3. Uticaj na platni bilans zemlje:

□ Masovni turizam se pojavljuje kao tzv. "nevidljivi izvoz" ili "nevidljivi uvoz" (stimulisanje deviznog priliva, a destimulisanje deviznog odliva, tj. stimulisanje dolaska stranih turista, a destimulisanje odlaska domaćeg stanovništva);

- Turistički bilans (kao deo platnog bilansa) daje uvid u sve prihode i rashode.

4. Uticaj na zaposlenost stanovništva:

- Uključivanje velikog broja radnika u različite delatnosti turističke privrede;
- Povećanje broja zaposlenih u neprivrednim delatnostima;
- Direktno angažovanje privatnih domaćinstava u turističkim mestima;
- Oživljavanje privredne aktivnosti;
- Povećanje životnog standarda stanovništva;
- Zapošljavanje sezonskih radnika (samo u periodu turističke sezone).

5. Uticaj na brži razvoj nedovoljno razvijenih zemalja i područja – mnoga područja, koja su nekada bila dosta nerazvijena, danas su, zahvaljujući turizmu postala izuzetno značajna mesta turističke privrede.

• Indirektni uticaji turizma na privredu:

□ Uticaj na građevinarstvo – investiciona ulaganja u izgradnju novih ugostiteljskih objekata, saobraćajnica, aerodroma i slično;

□ Uticaj na industriju – stimuliše povećanje proizvodnje industrijskih proizvoda;

□ Uticaj na poljoprivredu – stimulisanje razvoja poljoprivrede i potrošnje proizvoda ove privredne delatnosti;

□ Dodatni, tzv. multiplikovani efekti novca, primljenog od stranih turista (ovaj novac cirkuliše kroz veći broj ostalih privrednih i neprivrednih delatnosti i stvara dodatne efekte).

OSNOVE TURISTIČKE POLITIKE REPUBLIKE SRBIJE

• Ostvarenje predviđenog razvoja turizma – konstantno preduzimanje odgovarajućih mera:

- Povećanje stepena korišćenja smeštajnih kapaciteta;
- Razvijanje integracionih procesa u turističkoj privredi;
- Poboljšanje organizacije prodaje smeštajnih kapaciteta;
- Čvršće povezivanje turističke privrede sa ostalim privrednim delatnostima i granama;

- Pобољшanje kvaliteta u pružanju turističkih usluga;
- Veće korišćenje inostranih kreditnih sredstava;
- Razvoj novih vidova turizma (zdravstvenog, seoskog, religijskog, kongresnog, manifestacionog, sportskog i drugih vidova).

- Zdravstveni turizam - u Srbiji postoji preko 1000 izvora mineralnih voda, ali samo nešto više od 30 banja, koje su osposobljene za pružanje usluga zdravstvenog i banjskog turizma (učestvuju sa 95% banjskog turizma naše zemlje).

- Srbija - pored banja bogatih lekovitim vodama, ima i veliki broj vazdušnih banja (proglašene za klimatska lečilišta).

- Seoski turizam – Srbija ima odlične uslove za razvoj seoskog turizma, jer obiluje prirodnim znamenitostima, kulturno-istorijskim spomenicima, netaknutom prirodom, zdravom hranom pripremljenom na tradicionalan način, čuvenom proizvodnjom rakije, vina i drugih specijaliteta.

- Religijski (verski) turizam – u našoj postoji veoma veliki broj manastira i crkava, koji su od izuzetne istorijske važnosti u kojima je stvarana istorija i državotvornost današnje Srbije.

- Kongresni turizam – Srbija se ponosi velikim brojem planina, reka, banja, vrhunski opremljenih hotela, objekata u privatnim domaćinstvima, gde je moguće organizovati različite susrete, naučne skupove, okrugle stolove, kongrese i slično.

- Manifestacioni turizam – na teritoriji Srbije godišnje se održi 1200-1500 manifestacija (u proseku, 4 dnevno – primer: 2007. godini organizovano 798 turističkih manifestacija).

- Sportski turizam – izuzetno velike mogućnosti za organizovanje lova i ribolova, zbog raznolikosti ponude ribolovnih i lovnih kapaciteta, mogućnosti za organizovanje priprema.